

Spomenik

Postavitev Cankarjevega spomenika v Zvezdi je močno vznemirila kulturno javnost našega mesta, ki še nima „uradnega Cankarjevega spomenika“. Zdi se, da je bilo vznemirjenje celo večje od tistega, ki ga je povzročila tragedija nad Zagrebom. Ali pa katastrofa v Posočju. Ali pa huda nesreča pri Preserju. Kunaverjeva pobuda je kajpak nujni, logični in naravni rezultat delovanja določenega – spomeniškega – segmenta v naši sedanji kulturni politiki. Kdo lahko namreč odgovori na vprašanje, zakaj nima ljubljansko mesto spomenika Ivanu Cankarju? Postavili smo kopico betonskih stebrov v središču mesta, nismo pa v vseh predvojnih in povojnih desetletjih našli ne prostora, ne denarja in ne ideje za Cankarjev spomenik. To pa je tudi moralno, socialno, kulturno in zgodovinsko dejstvo. Res je sicer, da so bili v preteklosti razpisani „javni“ natečaji za izdelavo idejnega osnutka Cankarjevega spomenika. A kako je z javnimi natečaji, to vemo vsi. Javni natečaji so kdaj pa kdaj le „demokratski“ uvod v finančne in prestižne dvoboje, troboje, četverboje in mnogoboje. Bitka za hierarhični položaj na lestvici „priznanih“ kiparjev, pot v nasprotovanje, pot k nič. Javni natečaji čestokrat niso ničesar drugega kot plašč za dosEGO zelo osebnih in skupinskih interesov in so kot taki dokaz, da med nami ni ustvarjalnih osebnosti in idejnih zamisli, kaj storiti in kako storiti. Zato tudi nimamo Cankarjevega spomenika, ker smo iskali pot k njemu skozi pragozd javnih natečajev. (Pravzaprav ta spomenik že imamo in to v Zvezdi!) in ga tudi ne bomo imeli še dolgo časa. Vsekakor pa dotlej, dokler bomo oblikovali našo kulturno politiko kot rezultat sestankov, sej, konferenc, dogovarjanj in sporazumevanj česa ne bomo storili. Vse dotlej, dokler se ne bo kulturna politika bolj dopolnila z delom ustvarjalnih osebnosti, ki bodo znale in zmogle prevzeti na svoja ramena vso težo in odgovornost za svoja početja in dejanja. In ob pravdi o Cankarjevem spomeniku moramo vprašati tudi tole: ali sploh imamo v urbanističnem načrtu Ljubljane izbran prostor za Cankarjev spomenik? Ker niso izbrani drugi prostori za kulturne hrame, smemo dvomiti, da je določen prostor za Cankarjev spomenik. Pogled na anarhično oblikovanje mestnega središča in predelov ob njem (primer totalnega antiurbanizma je seveda Šiška) nam pove, da ne vemo kaj početi s kulturno podobo in vsebino našega mesta. Če smo iskreni, lahko celo rečemo, da skorajda ni več prostora za kulturo v našem mestu in za duhovno umetniško življenje njenih prebivalcev. In ker je tako, najbrže ni napak, če poskusi vsakdo izmed nas postaviti svoj spomenik Ivanu Cankarju. Tisti, ki so kiparji, na javnih mestih, trgih in ulicah in tisti, ki niso kiparji, v – svojih srcih . . .

MARTIN

CASAGRANDE-RICHTER